አዋጅ ቁጥር/2008

<u>የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመደንገግ የወጣ አዋጅ</u>

የኢንፎርሜሽንና የኮምኒዩኬሽን ቴክኖሎጂ ለሃገሪቱ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና ፖለቲካዊ እድገት ቁልፍ ሚና የሚጫወት በመሆኑ፤

የኢንፎርሜሽንና የኮምኒዩኬሽን ቴክኖሎጂ አጠቃቀም ተገቢ ጥንቃቄና ጥበቃ ካልተደረገለት የሃገሪቱን ሁለንተናዊ እድገት ሊያደናቅፍ እንዲሁም የዜጎችን የግል ነፃነት አደጋ ሳይ ሲጥሉ ለሚችሉ የተለያዩ የኮምፒዩተር ወንጀሎች እና ሌሎች የደህንነት ስጋቶች የተ*ጋ*ለጠ በመሆኑ፤

በሥራ ላይ ያሉ የሀገሪቱ ሕጎት ከአዳዲስ የቴክኖሎጂ ለውጦች ጋር በበቂ ሁኔታ ተጣዋመው የማይሄዱ እና የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመከሳከል፣ ለመቆጣጠር፣ ለመመርመርና ተጠርጣሪዎችን ወደ ፍትህ ለማቅረብ የሚያስችሉ ባለመሆናቸው፤

የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመስላከል፣ ለመቆጣጠር፣ ለመመርመርና ኤሌክትሮኒክ ማስረጃዎችን ለመሰብሰብ የሚያስችሉ አዳዲስ ስልቶችንና ሥርዓቶችን በሕግ መደንገግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌደራሳዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

<u>ክፍል አንድ</u> ጠቅሳሳ

1. <u>አጭር ርዕስ</u>

ይህ አዋጅ "የኮምፒዩተር ወንጀል አዋጅ ቁጥር/2008" ተብሎ ሲጠቀስ ይችላል፡፡

2. <u>ትርጓሜ</u>

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

- 1/ "የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት" ማለት በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ዳታን የመቀበል፣ የማከማቸት፣ የመተንተን፣ የማሰራጨት፣ የማጓጓዝ ወይም የማስተላለፍ አገልግሎት ሲሆን የኔትዎርክ አገልግሎችንም ይጨምራል፤
- 2/ "ኮምፒዩተር ወይም የኮምፒዩተር ሥርዓት" ማለት በሶፍትዌር እና ማይክሮቺፕ ቴክኖሎጂ ላይ የተመሰረተ የዳታ ፕሮሰሲንፃ፣ ክምችት፣

- ትንተና፣ ስርጭት፣ ግንኙነት ወይም ሌሎች ሂሳባዊ ወይም አመክንዮአዊ ተግባራትን የሚያከናውን ማንኛውም መሳሪያ ሲሆን የመሳሪያው ተገጣሚ አካልንም ይጨምራል፤
- 3/ "የኮምፒዩተር ዳታ" ማለት በኮምፒዪተር ሥርዓት አማካኝነት ሲተነተን የሚችል ማንኛውም የይዘት ዳታ፣ የትራፌክ ዳታ፣ የኮምፒዩተር ፕሮግራም ወይም ደንበኞችን የሚመለከት ማንኛውም አንፎርሜሽን ነው፤
- 4/ "የኮምፒዩተር ፕሮግራም" ማለት አንድ የኮምፒዩተር ሥርዓት ተግባሩን እንዲያከናውን ወይም የታሰበውን ውጤት እንዲያስገኝ የሚያስችል በቃላት፣ በኮድ ወይም በዘዴ የሚገለጽ የመመሪያ ወይም የትእዛዝ ስብስብ ነው፤
- 5/ "የትራፊክ ዳታ" ማለት በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት የሚደረግን ኮምዩኒኬሽን መነሻ፣ መድረሻ፣ ዑደት፣ ጊዜ፣ ቀን፣ የግንኙነት ቆይታ፣ የዳታው መጠን፣ የአገልግሎት ዓይነት ወይም መሰል የኮምዩኒኬሽን ሰንሰለት የሚያሳይ በኮምፒዩተር ስርዓቱ የሚመነጭ ዳታ ነው፤
- 6/ "የይዘት ዳታ" ማለት በድምፅ፣ በተንቀሳቃሽ ምስል፣ በስአል፣ በሂሳባዊ ቀመር ወይም በሌላ ማንኛውም ቅርፅ የሚገኝን የተከማቸ ወይም በስርጭት ሂደት ላይ ያለ ዳታ ወይም የኮምፒዩተር ኮምዩኒኬሽን ምንነት፣ ፍሬ ነገር፣ ትርጉም ወይም መልእክት የሚያሳይ የኮምፒዩተር ዳታ ነው፤
- 7/ "ኔትዎርክ" ማለት ሁለትና ከዚያ በሳይ የኮምፒዩተር ሥርዓቶች እርስ በርስ በማስተሳሰር የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት የሚያስችል ሥርዓት ነው፤
- 8/ "የኮምፒዩተር ዳታ ደህንነት" ማለት የኮምፒዩተር ዳታ እንዳይጠፋ፣ እንዳይቀየር፣ ሳልተፌቀደለት አካል ተደራሽ እንዳይሆን፣ ምስጢራዊነቱ እንዳይጋለጥ ወይም ሌላ ማንኛውም ጉዳት እንዳይደርስበት መጠበቅ ነው፤
- 9/ "ጸራሽንት" ማለት ከኮምፒዩተር ስርዓት *ጋር ግንኙ*ነት የመፍጠር፣ ወደ ኮምፒዩተር ስርዓቱ የመግባት፣ ዳታ የማከማቸት፣ የተከማቸን ዳታ የማግኘት፣ የማየት፣ የመውሰድ፣ የማንቀሳቀስ፣ ወደ ሌላ ማከማቻ መሳሪያ የመገልበዋ ወይም ሌላ ማንኛውም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎትን የማግኘት ተግባር ነው፤
- 10/ "ቁልፍ መሰረተ ልማት" ማለት በዚህ አዋጅ ከአንቀፅ 3 እስከ 6 የተመለከተው ማናቸውም የወንጀል ድርጊት ቢፌጸምበት በሕዝብ

- ደኅንነት እና በብሔራዊ ጥቅሞች ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል የኮምፒዩተር ሥርዓት፣ ኔትወርክ ወይም ዳታ ነው፤
- 11/ "ጠለፋ" ማለት በኮምዩኒኬሽን ሂደት ላይ ያለን የኮምፒዩተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት መከታተል፣ መቅዳት፣ ማዳመጥ፣ መውሰድ፣ ማየት፣ መቆጣጠር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጊት ነው፤
- 12/ "ስፓም" ማለት ያለ ተቀባዮቹ ፍላጎትና ፌቃድ በአንድ ጊዜ ለበርካታ የኤሌክትሮኒክ አድራሻዎች የሚሳክ የኢሜል መልእክት ነው፤
- 13/ "አገልግሎት ሰጪ" ማለት በኮምፒዩተር ስርዓት አማካኝነት ቴክኒካዊ የዳታ ፕሮሰሲንግ ወይም የግንኙነት ስርዓት አገልግሎት ወይም ምትክ መሰረተ ልማት ለተጠቃሚዎች የሚያቀርብ ሰው ነው፤
- 14/ "ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር" ማለት እንደቅደም ተከተለ የፍትህ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤
- 15/ "የአቃቤ ሕግ ተቋም" ማለት በሕግ የአቃቤ ሕግ ሥልጣንና ተግባር የተሰጠው የፌዴራል ወይም ውክልና የተሰጠው የክልል ተቋም ነው፤
- 16/ *"መርጣሪ* አካል" ማለት በሕግ የመመርመር ሥልጣን የተሰጠው አካል ነው፤
- 17/ "ክልል" ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተዉ ማንኛውም ክልል ሲሆን ለዚህ አዋጅ አፌፃፀም የአዲስ አበባ ከተማ እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
- 18/ "ፖሊስ" ማለት የፌዴራል ፖሊስ ወይም የፌዴራል ፖሊስ ሥልጣን በውክልና የተሰጠው የክልል ፖሊስ ነው፤
- 19/ "ኤጀንሲ" ማለት የኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት ኤጀንሲ ነው፤
- 20/ "ሰው" ማለት የተልጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
- 21/ ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው አንጋገር ሴትንም ይጨምራል፡፡

<u>ክፍል ሁለት</u> <u>የኮምፒዩተር ወንጀሎች</u> <u>ን</u>ኡስ ክፍል አንድ

በኮምፒዩተር ሥርዓትና በኮምፒዩተር ዳታ ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች

3. ሕገ ወጥ ደራሽነት

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፌቃድ ወይም ከተሰጠው ፌቃድ ውጪ የኮምፒዩተር ስርዓት፣ የኮምፒዩተር ዳታ ወይም ኔትዎርክ ደራሽነት በከፊልም ሆነ በሙሉ ያገኘ እንደሆነ ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 30,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፌጸመው፤
 - ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒዩተር ሥርዓት፣ የኮምፒዩተር ዳታ ወይም ኔትዎርክ ላይ ከሆነ ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 30,000 እስከ 50,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፣
 - ለ) በቁልፍ መሥረተ ልማት ላይ ከሆነ ከአምስት እስከ 10 ዓመት የሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፡፡

4. <u>ሕገ ወዋ ጠለፋ</u>

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፌቃድ ወይም ከተሰጠው ፌቃድ ውጪ ይፋዊ ያልሆነን የኮምፒዩተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት የጠለፌ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፈጸመው፣
 - ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒዩተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ላይ ከሆነ ከአምስት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤

ለ) በቁልፍ መሠረተ ልማት ላይ ከሆነ ከ10 ዓመት እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 100,000 እስከ ብር 200,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፡፡

5. <u>በኮምፒዩተር ሥርዓት ላይ ጣልቃ መግባት</u>

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፌቃድ ወይም ከተሰጠው ፌቃድ ውጪ የኮምፒዩተር ዳታን በማስገባት፣ በማሰራጨት፣ በማዋፋት ወይም በመለወዋ የኮምፒዩተር ሥርዓትን ወይም ኔትወርክን መደበኛ ተግባር በከፊልም ሆነ ሙሉ በሙሉ ያደናቀፌ፣ ያወከ፣ ያወደመ ወይም እንዲቋረጥ ያደረገ እንደሆነ ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፈጸመው፣
 - ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒዩተር ሥርዓት ላይ ከሆነ ከአምስት ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤
 - ለ) በቁልፍ መሠረተ ልማት ላይ ከሆነ ከ10 ዓመት እስከ 20 ዓመት በማደርስ ጽኑ እስራት ያስቀጣል፡፡

6. በኮምፒዩተር ዳታ ላይ ጉዳት ማድረስ

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፌቃድ ወይም ከተሰጠው ፌቃድ ውጪ የኮምፒዩተር ዳታን የለወጠ፣ ያጠፋ፣ ያፌነ፣ ትርጉም እንዳይኖረው ወይም ጥቅም እንዳይሰጥ ወይም ለሕጋዊ ተጠቃሚዎች ተደራሽ እንዳይሆን ያደረገ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 30,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀፅ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፌጸመው፣
 - ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒዩተር ዳታ ላይ ከሆነ ከሦስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 30,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤

ለ) በቁልፍ መሥረተ ልማት ላይ ከሆነ ከአምስት ዓመት እስከ 10 ዓመት የሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፡፡

7. ከኮምፒዩተር መሣሪያና ዳታ አጠቃቀም ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

- 1/ ማንኛውም ሰው በኮምፒዩተር ሥርዓት፣ በኮምፒዩተር ዳታ ወይም በኔትዎርክ ላይ ጉዳት ሊያደርሱ እንደሚችሉ እያወቀ ለዚህ ዓላማ ተብለው የተመረቱ ወይም የተሻሻሉ የኮምፒዩተር ፕሮግራሞችን ሆነ ብሎ በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ያሰራጨ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 30,000 ሺህ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል።
- 2/ ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 3 እስከ 6 የተዘረዘሩትን የወንጀል ድርጊቶች ለማስፌጸሚያ እንደሚውሉ እያወቀ ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የኮምፒዩተር መግሪያዎች ወይም የኮምፒዩተር ዳታዎች ሆን ብሎ ወደ ሀገር ውስጥ ያስገባ፣ ያመረተ፣ ለሽያጭ ያቀረበ፣ ያከፋፌለ ወይም ሌሎች እንዲያገኙት ያመቻቸ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራትና ከብር 10,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።
- 3/ ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 3 እስከ 6 የተዘረዘሩትን የወንጀል ድርጊቶች ለመቆፀም በማሰብ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) የተመለከቱትን የኮምፒዩተር መሳሪያዎች ወይም ዳታዎች ይዞ የተገኘ እንደሆነ ከሦስት ዓመት የማይበልጥ ቀላል አስራት ወይም ከብር 5,000 እስከ ብር 30,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።
- 4/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፌቃድ ወይም ከተሰጠው ፌቃድ ውጭ የኮምፒዩተር ሥርዓት፣ የኮምፒዩተር ዳታ ወይም ኔትዎርክ ደራሽነት ማንኘት የሚያስችል የኮምፒዩተር ፕሮግራም፣ የምስጢር ኮድ፣ ቁልፍ፣ የይለፍ ቃል ወይም ሌላ መሰል ዳታ ይፋ ያደረገ ወይም ለሌላ ሰው አሳልፎ የሰጠ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ነገሩ ከባድ በሆነ ጊዜ እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀፅ (4) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት በቸልተኝነት የተፈፀመ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት የማይበልጥ ቀላል እስራት እና መቀጮ ይሆናል።

8. <u>ከባድ ሁኔታዎች</u>

በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 3 እስከ 6 የተመለከተው ማንኛውም የወንጀል ድርጊት የተፌፀመው ለወታዳራዊ ዋቅም ወይም ለዓለም አቀፍ ግንኙነት ሲባል በሚመለከተው አካል ዋብቅ ምስጢር ተብሎ በተሰየመ የኮምፒዩተር ዳታ ወይም ዳታው በሚገኝበት የኮምፒዩተር ሥርዓት ወይም ኔትዎርክ ላይ ከሆነ እና ድርጊቱ የተፌፀመው አስቸኳይ ጊዜ አዋጅ በታወጀበት ወይም ሀገሪቱ በአስጊ ሁኔታ ላይ በምትገኝበት ወቅት ከሆነ ቅጣቱ ከ15 ዓመት እስከ 25 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይሆናል።

<u>ንኡስ ክፍል ሁለት</u> <u>በኮምፒዩተር አማካኝነት የሚፈፀሙ የማምበርበር፣</u> <u>የማታለል እና የስርቆት ወንጀሎች</u>

9. <u>የኮምፒዩተር ዳታን ወደ ሐሰት መለወተ</u>

ማንኛውም ሰው የሌላውን ሰው መብት ወይም ዋቅም ለመጉዳት ወይም ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ተገቢ ያልሆነ ማናቸውንም መብት ወይም ዋቅም ለማንኘት ወይም ለማስገኘት በማሰብ ሕጋዊ ውጤት ያለውን ወይም ሊኖረው የሚችለውን የኮምፒዩተር ዳታ ወደ ሐሰት የለወጠ ወይም ሐሰተኛ የኮምፒዩተር ዳታ ያዘጋጀ ወይም በዚሁ የተገለገለ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት እና ከ30,000 ሺህ ብር በማይበልጥ መቀጮ ወይም ወንጀሉ ከባድ በሆነ ጊዜ ከ10 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ 100,000 ብር በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።

10. <u>በኮምፒዩተር አማካኝነት የሚፈፀም የማታለል ወንጀል</u>

- 1/ ማንኛውም ሰው አሳሳች የኮምፒዩተር ዳታዎችን በማሰራጨት፣ የራሱን ማንነት ወይም ሁኔታ በመሰወር ወይም መግለጽ የሚገባውን ነገር በመደበቅ ወይም የሌሳውን ሰው የተሳሳተ እምነት በመጠቀም፣ ሌላውን ሰው አታልሎ የራሱን ወይም የሶስተኛ ወገንን ማንኛውም ዋቅም የሚጎዳ ድርጊት እንዲፌጽም ያደረገው እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ ማንኛውም ሰው በተጭበረበረ መንገድ የማይገባ ተቅም ለማግኘት ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት የኮምፒዩተር ዳታን በመለወጥ በማጥፋት ወይም ሌላ ማንኛውም ጉዳት በማድረስ በሌላ ሰው ላይ ኢኮኖሚያዊ ጉዳት ያደረሰ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር

10,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ወይም ወንጀሉ ከባድ በሆነ ጊዜ እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ ብር 100.000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።

11. <u>የኤሌክትሮኒክ ማንነት ስርቆት</u>

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 ላይ የተመለከተውን የወንጀል ድርጊት ለመፌፀም በማሰብ ወይም ለሌላ ማንኛውም ዓላማ የሌላን ሰው የኤሌክትሮኒክ ማንነት የሚያረጋግጥ ዳታ ያለባለቤቱ ፌቃድ በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ያመረተ፣ ያገኘ፣ የሸጠ፣ ይዞ የተገኘ ወይም ለሌላ ሰው ያስተላለፌ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 50,000 ሺህ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል።

<u>ንኡስ ክፍል ሦስት</u> ስለሕገወ**ጥ የይዘት** ዳታ

12. <u>ለአካለ መጠን ባልደረሱ ልጆች ላይ የሚፈፀሙ ፀያፍ ወይም ለመልካም</u> ጠባይ ተ*ቃራኒ* የሆኑ ወንጀሎች

- 1/ ማንኛውም ሰው፣
 - ሀ) ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ ወሲባዊ ድርጊት በግልጽ ሲፌጽም የሚያሳይ፣ ወይም
 - ለ) አዋቂ ሰው ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ መስሎ ወሲባዊ ድርጊት በግልጽ ሲፈፅም የሚያሳይ፣

ስሕላዊ መግለጫ፣ ፖስተር፣ ቪዲዮ ወይም ምስል የኮምፒዩተር ሥርዓትን በመጠቀም ሆነ ብሎ ያዘጋጀ፣ ያሰራጨ፣ ለሽያም ያቀረበ፣ ያከፋፊለ፣ ሌሎች እንዲያገኙት ያመቻቸ ወይም ያለ ፊቃድ ይዞ የተገኘ እንደሆነ ከሦስት ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

2/ ማንኛውም ሰው ወሲባዊ ይዘት ያላቸውን ንግግሮችን፣ ስእሎችን፣ የጽሁፍ መልእክቶችን ወይም ቪዲዮችን በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት በማሰራጨት ወይም በመላክ ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅን ለወሲባዊ ድርጊት ያነሳሳ ወይም የመለመለ እንደሆነ ከአምስት ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

13. <u>በሰዎች ነፃነትና ክብር ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች</u>

ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ፣

- 1/ የኮምፒዩተር ሥርዓትን በመጠቀም በሚያሰራጨው ጽሁፍ፣ ንግግር፣ ቪዲዮ ወይም ስእል አማካኝነት በሌላ ሰው ወይም በተጎጇው ቤተሰቦች ላይ ከባድ ጉዳት ወይም አደ, ን ለማድረስ በማሰብ ያስፌራራ ወይም የዛተ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም እንደወንጀሉ ከባድነት ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤
- 2/ ተጎጂውን ወይም ቤተሰቦቹን የሚመለከት መረጃ ወይም መልአክት በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት በተደጋጋሚ በመላክ፣ በማሰራጨት ወይም የተበዳዩን የኮምፒዩተር ኮምዩኒኬሽን በመከታተል ፍርሃትን፣ ስጋትን ወይም የሥነ-ልቦና ጫናን የፌጠረ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል አስራት ወይም እንደወንጀሉ ከባድነት ከ10 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤
- 3/ የሌላን ሰው ክብር ወይም መልካም ስም የሚያንድፍ ጽሁፍ፣ ንግግር፣ ስእል ወይም ተንቀሳቃሽ ምስል በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ያሰራጨ እንደሆነ፣ የግል አቤቱታ ሲቀርብበት ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም በመቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

14. <u>በሕዝብ ደሀንነት ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች</u>

የኢትዮጵያ ፌዴራሳዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ በወንጀል ህግ አንቀፅ 257 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ በህብረተሰቡ መካከል የፍርሃት ስሜት፣ አመጽ፣ ሁከት ወይም ግጭት እንዲፌጠር የሚያነሳሳ ጽሁፍ፣ ተንቀሳቃሽ ምስል፣ ድምጽ ወይም ማንኛውንም ሌላ ምስል በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ያሰራጨ እንደሆነ ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ጽ৮ እስራት ይቀጣል።

15. <u>የስፓም መልእክቶችን ስለማሰራጨት</u>

- 1/ ማንኛውም ሰው ምርትን ወይም አገልግሎትን ለማስተዋወቅ ወይም ለሽያጭ ለማቅረብ መልእክቶችን በአንድ ጊዜ ወደ በርካታ የኢሜል አድራሻዎች ያሰራጨ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና በመቀጮ ወይም ወንጀሉ ከባድ በሆነ ጊዜ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራትና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ድን*ጋ*ጌ ቢኖርም፣

- ሀ) ከተቀባዩ የተሰጠ ፌቃድ ሲኖር፣
- ለ) ማስታወቂያው በዋናነት ደንበኞችን ከአዳዲስ ምርቶች ወይም አገልግሎቶች ,ጋር ለማስተዋወቅ ,ያለመ ከሆነና ደንበኞቹ ፊቃደኛ ከሆኑ፣ ወይም
- ሐ) የሳኪውን ትክክለኛ ማንነት፣ አድራሻ እና የመልእክቱ ተቀባይ ተመሳሳይነት ያሳቸው መልእክቶችን በቀጣይነት ሳለመቀበል የሚያስችል ቀላልና ትክክለኛ አማራጭ የያዘ ከሆነ፤

በወንጀል አያስጠይቅም።

16. ስለአገልግሎት ሰጪዎች የወንጀል ተጠያቂነት

ማንኛውም አገልግሎት ሰጪ በሚያስተዳድረው የኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ለተሰራጨ ማንኛውም የሦስተኛ ወገን ሕገወዋ የይዘት ዳታ በሚከተሉት ሁኔታዎች በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 12 እስከ 14 በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሥረት በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል፤

- 1/ ሕገ-ወጥ የይዘት ዳታውን በማሰራጨት ወይም አርትኦት በማድረግ በቀጥታ የተሳተፌ ከሆነ፤
- 2/ ሕገ-ወጥ የይዘት ዳታ መሆኑን እንዳወቀ ዳታውን ለማስወገድ ወይም ተደራሽ እንዳይሆን ለማድረግ ወዲያውኑ እርምጃ ያልወሰደ ከሆነ፤ ወይም
- 3/ ሕገ-ወጥ የይዘት ዳታውን እንዲያስወግድ ወይም ተደራሽ እንዳይሆን እንዲያደርግ በሚመለከተው አካል ተነግሮት ተገቢ እርምጃ ሳይወስድ የቀረ አንደሆነ፡፡

<u>ንኡስ ክፍል አራት</u> ስለሌሎች ወንጀሎች

17. <u>የመተባበር ግዲታን ስለመጣስና የምርመራ ሂደትን ስለማደናቀፍ</u>

ማንኛውም ሰው፣

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ (2)፣ አንቀጽ 24 ንኡስ አንቀጽ (6)፣ አንቀጽ 29 ንኡስ አንቀጽ (2)፣ አንቀጽ 30 ንኡስ አንቀጽ (2) ወይም አንቀጽ 31 ንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት የተጣለበትን የመተባበር ግዴታን ያልተወጣ እንደሆነ ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል አስራት ወይም በመቀጮ ይቀጣል፤

2/ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚከናወን የኮምፒዩተር ወንጀል ምርመራ ሂደትን ሆነ ብሎ ያደናቀፌ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል።

18. <u>በሌላ ሕግ ስለተደነገገ የወንጀል ድርጊት</u>

በዚህ ክፍል ከተደነገጉት ወንጀሎች ውጭ ሌላ ወንጀል በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካይነት የተሬጸመ እንደሆነ አግባብነት ያለው ሕግ ተሬፃሚ ይሆናል፡፡

19. <u>ተደራራቢ ወንጀሎች</u>

በኮምፒዩተር ሥርዓት አማካይነት የሚፈፀም ማናቸውም ዓይነት ወንጀል በልዩ ሕጎች ወይም በወንጀል ሕግ የሚያስቀጣ ሌላ ወንጀል አስከትሎ እንደሆነ፤ ለዚሁ ወንጀል ተገቢነት ያለው ድን,ጋጌ በተደራቢነት ተፊፃሚ ይሆናል፡፡

20. <u>በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ላይ የሚጣል ቅጣት</u>

የኢትዮጵያ ፌዴራሳዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 90 ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (3) እና (4) ላይ የተደነገገው ቢኖርም በዚህ ክፍል የተመለከተው ወንጀል የፌፀመው በሕግ ሰውነት መብት በተሰጠው አካል ሲሆን፣

- 1/ ለወንጀሉ የተጣለው ቅጣት መቀጮ ከሆነ መቀጮው ከብር 50,000 እስከ ብር 500,000 ይሆናል፡፡
- 2/ ለወንጀሉ የተጣለው ቅጣት የእስራት ቅጣት ከሆነ የቅጣቱ መጠን፣
 - ሀ) እስከ ሶስት ዓመት ቀላል እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 50,000፣
 - ለ) እስከ አምስት ዓመት ቀላል እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 100,000፣
 - ሐ) እስከ አምስት ዓመት ጽኑ እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 150,000፣
 - መ) እስከ 10 ዓመት ጽኑ እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 200,000፣

ש) ከ10 ዓመት በላይ ጽኑ እስራት የሚያስቀጣ ወንጀል ሲሆን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እስከተመለከተው ከፍተኛ መቀጮ መጠን ለመድረስ በሚችል፣

መቀጮ ይቀጣል::

3/ ለወንጀሉ የተጣለው ቅጣት መቀጮ ሆኖ መጠኑ በግልጽ ከተመላከተ መቀጮው አምስት እጥፍ ይሆናል፡፡

<u>ክፍል ሦስት</u> የመከሳከልና የምርመራ ሂደቶች

21. <u>ጠቅሳሳ</u>

- 1/ የኮምፒዩተር ወንጀልን የመከሳከልና የምርመራ ሂደት በዚህ ክፍል ድን*ጋጌዎች መ*ሰረት ይከናወናል።
- 2/ የዚህ ክፍል ድን*ጋጌዎ*ች እንደተጠበቁ ሆነው በዚህ ህግ በግልፅ ባልተሸፊኑ ጉዳዮች ላይ የወንጀል ሕግ እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎች ድን*ጋጌዎ*ች በኮምፒዩተር ወንጀሎች ላይ ተፊፃሚ ይሆናሉ።

22. የመመርመር ሥልጣን

- 1/ በዚህ አዋጅ የተደነገጉ ወንጀሎችን አቃቤ ሕግ እና ፖሊስ በ,ጋራ የመመርመር ስልጣን አሳቸው፤ አቃቤ ሕግም የምርመራ ሂደቱን ይመራል።
- 2/ ኤጀንሲው በኮምፒዩተር ወንጀል ምርመራ ሂደት ድጋፍ እንዲያደርግ ሲጠየቅ አስፊላጊው ቴክኒካዊ ድጋፍ ይሰጣል፣ በምርመራ ሂደት የተገኙ መረጃዎች ይተነትናል፤ እንዳስፊላጊነቱ ማስረጃዎችን ያቀርባል።

23. <u>የኮምፒዩተር ዳታን ይዞ ስለማቆየት</u>

- 1/ በሌሎች ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አገልግሎት ሰጭ አካል በኮምዩኒኬሽን ሂደት ላይ ያለን የኮምፒዩተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ጋር በተያያዘ የሚያገኛቸውን ዳታዎች ቢያንስ ለአንድ ዓመት ጊዜ ይዞ ማቆየት ይኖርበታል፡፡
- 2/ በፍርድ ቤት ወይም በአቃቤ ህግ ትዕዛዝ መሰረት እንዲገለጥ ካልተወሰን በስተቀር ዳታው በምስመር መደዝ አለበት፡፡

24. <u>የኮምፒዩተር ዳታን ስለማሰባሰብ</u>

በሌሎች ሕጎች የተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው፡-

- 1/ የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመስላክል እና ለምርመራ መነሻ የሚሆኑ መረጃዎችን ማሰባሰብ ተገቢ ሆኖ ሲገኝ የተጠርጣሪዎችን በኮምኒዩኬሽን ሂደት ላይ ያለን የኮምፒዩተር ዳታ፣ የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ወይም የኢንተርኔት እና ሌሎች መሰል ግንኙነቶችን እንዲጠለፍ ወይም ክትትል እንዲደረግበት መርማሪ አካል ለፍርድ ቤት ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል፡፡ ፍርድ ቤቱም ተገቢውን በመወሰን እንዳስፈላጊነቱ ጠለፋው ወይም ክትትል የሚደረግበት ሁኔታ እና ትዕዛዙን የሚያስፈፅመውን አካል ይወስናል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ተፈፃሚ የሚሆነው በሌላ አኳኋን ዳታውን ማሰባሰብ የማይቻል ሲሆን እና ይኸው በሚኒስትሩ ተቀባይነት አማኝቶ ሲወሰን ብቻ ይሆናል፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው ቢኖርም በቁልፍ መሰረተ ልማት ላይ ጉዳት ሊያስከትል የሚችል የኮምፒዩተር ወንጀል ስለመፌፀሙ ወይም ሊፌፀም ስለመሆኑ በቂ ጥርጣሬ ሲኖር እና አስቸኳይ ሁኔታ ሲያጋጥም ጠለፋው ወይም ክትትሉ ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ እንዲከናወን ሚኒስትሩ ለመርማሪ አካል ሊፌቅድ ይችላል፡፡
- 4/ ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ ለመዋለፍ ወይም ለመከታተል መነሻ የሆኑትን ምክንያቶች በ48 ሰዓት ውስጥ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ማቅረብ አለበት፤ ፕሬዚዳንቱም ተገቢውን ትዕዛዝ ወዲያውኑ መስጠት ይኖርበታል፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (4) መሠረት የሚገኝ ማንኛውም መረጃ ለጉዳዩ አግባብነት ከሌለው ወይም ሌላ ምርመራን ለማካሄድ አስፈላጊነቱ ካልታመነ በሚኒስትሩ ውሳኔ ወዲያውኑ መወገድ አለበት፡፡
- 6/ ማንኛውም አገልግሎት ሰጭ አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም ንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገውን ለማካሄድ ሲጠየቅ አስፈላጊውን ትብብር ማድረግ አለበት፡፡

7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አንቀጽ መሥረት የሚሰበሰብ ማንኛውም መረጃ በምስጢር መያዝ አለበት::

- 1/ የኮምፒዩተር ወንጀል ሊፌፀም እንደሚችል በቂ ጥርጣሬ ሲኖር እና ጥቃቱን ለመከላከልና ለመቆጣጠር፣ ዜጎችን አስቀድሞ ለማስጠንቀቅ፣ የምርመራ ሂደቱን ውጤታማ ለማድረግ ወይም የሚደርሰውን ጉዳት ለመቀነስ ኤጄንሲው ከመርማሪ አካላት ጋር በመተባበር የጥቃት ሰለባ ወይም መነሻ ሊሆኑ እንደሚችሉ በተጠረጠሩ ኮምፒውተሮች፣ የኮምፒዩተር ሥርዓቶች ወይም መሠረተ ልማቶች ላይ ድንገተኛ ፍተሻ ወይም የዲጂታል ፎረንሲክ ምርመራ ሲያካሂድ፣ ተስማሚ የሆነ የደህንነት መሳሪያ ወይም አገልግሎት ሲያቀርብ ወይም ሌላ መሰል ማንኛውንም እርምጃ ለወስድ ይችላል።
- 2/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተሬፃሚነት አስፌላጊ ከሆነ እና ጥያቄ ከቀረበ የሚመለከታቸው አካላት የመተባበር ግዴታ አለባቸው፡፡

26. <u>ሪፖርት የማድረግ ግዴታ</u>

- 1/ ማንኛውም አገልግሎት ሰጪ አካል በዚህ አዋጅ የተደነገጉት ወንጀሎች እየተፈጸሙ መሆኑ ያወቀ እንደሆነ ወይም በሚያስተዳድረው የኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ማንኛውም የሶስተኛ ወገን ሕገ ወጥ የይዘት ዳታ እየተሰራጨ መሆኑን ከተረዳ ወዲያውኑ ለኤጄንሲው እና ወንጀሉን በተመለከተ ፖሊስ ማሳወቅ እና አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ ይኖርበታል፡፡
- 2/ ኤጀንሲው ሪፖርት የሚቀርብበትን ፎርም እና ሥርዓት በተመለከተ በመመሪያ ይወስናል፡፡

27. ስለመያዝና በእስር ስለማቆየት

በሌሎች ልዩ ሕጎች ተደነገጉት ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣

1/ በዚህ አዋጅ የተመለከተ የኮምፒዩተር ወንጀል ለመፈጸሙ ወይም እየተፌፀመ ስለመሆኑ በቂ ጥርጣሬ ሲኖር በወንጀል ሕግ ሥነ-ሥርዓት በተደነገገው መሰረት ፖሊስ ተጠርጣሪዎችን ሊይዝ ይችላል፤ 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የተያዘ ሰው ምርመራ ያልተጠናቀቀ እንደሆነ በወንጀል ሕግ ሥነ-ሥርዓት በተደነገገው መሰረት ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሊሰጥ ይችላል፤ ሆኖም በጠቅላላ የሚሰጠው ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ከአራት ወራት መብለጥ የለበትም።

<u>ክፍል አራት</u> የማስረ**ጃና የ**ሥነ-ሥርዓት ድን*ጋጌዎ*ች

28. <u>ጠቅሳሳ</u>

- 1/ የኮምፒዩተር ወንጀል የፍርድ ሂደትና የማስረጃ አሰባሰብ በዚህ ክፍል ድን*ጋጌዎች መ*ሰረት ይከናወናል።
- 2/ የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የወንጀል ሕግ ጠቅሳሳ ክፍልና የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች በኮምፒዩተር ወንጀሎች ሳይ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

29. የኮምፒዩተር ዳታ ደህንነት ለማስጠበቅ ስለሚሰጥ ትእዛዝ

- 1/ መርማሪው አካል ለኮምፒዩተር ወንጀል ምርመራ ዓላማ አስፈላጊ የሆነን የተወሰነ የኮምፒዩተር ዳታ ሊጠፋ ወይም ሊቀየር እንደሚችል በበቂ ምክንያት ሲያምን ዳታውን የያዘ ወይም በቁጥጥር ሥር ያደረገን ሰው አስፈላጊው የደህንነት ጥበቃ እንዲያደርግ በጽሁፍ ሊያዝ ይችላል።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) መሰረት ትእዛዝ የተሰጠው ሰው በጽሁፍ የተገለፀውን የኮምፒዩተር ዳታ ደህንነት ለመጠበቅ ወዲያውኑ አስፈላጊውን እርምጃ የመውሰድና ከሦስት ወራት ሳልበለጠ ጊዜ ጠብቆ የማቆየት እንዲሁም የተሰጠውን ትእዛዝ በምስጢር የመያዝ ግዴታ አለበት።
- 3/ መርማሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው የጊዜ ገደብ ሲያበቃ ለተጨማሪ ሦስት ወራት ለአንድ ጊዜ ብቻ እንዲራዘም ትእዛዝ ሊሰዋ ይችላል።

30. <u>የኮምፒዩተር ዳታ ለማግኘት ስለሚሰጥ ትእዛዝ</u>

1/ በማንኛውም ሰው ይዞታ ወይም ቁጥር ሥር ያለ የኮምፒዩተር ዳታ ለኮምፒዩተር ወንጀል ምርመራ አስፈላጊ መሆኑ በበቂ ምክንያት

- ሲታ*ሙን መርግሪ*ው አካል የኮምፒዩተር ዳታውን ለማግኘት ወይም ለማየት ለፍርድ ቤት ማመልከት ይችላል።
- 2/ ፍርድ ቤቱ የቀረበውን ጥያቄ ካመነበት እና ጉዳዩ የሚመለከተውን ሰው መጥራት ካሳስፌለገው ማንኛውም ሰው በእጁ የሚገኘውን የኮምፒዩተር ዳታ ለመርማሪው አካል እንዲሰጥ ወይም እንዲያሳይ ሊያዝ ይችሳል።

31. ስለደራሽነት፣ ብርበራ እና መያዝ

- 1/ ለከምፒዩተር ወንጀል ምርመራ ዓላማ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ መርማሪ አካል ከፍርድ ቤት ፌቃድ በማውጣት ማንኛውም የኮምፒዩተር ሥርዓት፣ ኔትዎርክ ወይም የኮምፒዩተር ዳታ ከርቀት ወይም በቦታው በአካል በመገኘት መበርበር ወይም ደራሽነት ማግኘት ይችላል።
- 2/ መርማሪ አካል በብርበራ እንዲያዝ የተፈለገውን የኮምፒዩተር ዳታ የብርበራ ፌቃድ በወጣበት የኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት ሊገኝ በሚችል ሌላ የኮምፒዩተር ሥርዓት ውስጥ የተከማቸ መሆኑን በበቂ ምክንያት ሲያምን ድጋሚ የፍርድ ቤት ፌቃድ ሳይጠይቅ የብርበራ ሥራውን ማከናወን ወይም ደራሽነት ማግኘት ይችላል።
- 3/ መርማሪ አካል በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) እና (2) መሰረት የብርበራ ሥራውን ሲያከናውን ከወንጀሉ ጋር ማንኙነት ያለውን፣
 - ሀ) ማንኛውም የኮምፒዩተር ሥርዓት ወይም ዳታ መያዝ፣
 - ለ) በብርበራ የተገኘውን የኮምፒዩተር ዳታ ኮፒ ወይም ፎቶ ግራፍ ማስቀረት፣
 - ሐ) ማንኛውም ቴክኖሎጂ በመጠቀም የዳታውን ደህንነት ማስጠበቅ፣
 - መ) ብርበራ በተከናወነበት የኮምፒዩተር ሥርዓት ውስዋ የቀረውን ዳታ በምንም መልኩ ተደራሽ እንዳይሆን ማድረግ፣ ወይም
 - ው) የጠፉ *ዓታዎችን መ*ልሶ ማግኘት፣ ይችሳል።
- 4/ መርማሪው አካል ብርብራ የሚከናወንበትን የኮምፒዩተር ሥርዓት አሰራርን ወይም የኮምፒዩተር ዳታ ደህንነት ለማስጠበቅ የተወሰዱ አርምጃዎችን በሥራው ምክንያት የሚያውቅን ማንኛውም ሰው የብርብራ ሥራውን ሊያግዝ የሚችል አስፈላጊውን መረጃ ወይም የኮምፒዩተር ዳታ እንዲሰጠው ሊያዝ ይችላል።

- 5/ መርማሪ አካል ብርበራውን ሲያካሂድ ያገኛቸው ማናቸውም የኮምፒዩተር ሥርዓት አሰራር ወይም የኮምፒዩተር ዳታ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ሌሎች ሕጎችን የሚፃረሩ መሆናቸውን ሲያምን የኮምፒዩተር ሥርዓቱ ወይም የኮምፒዩተር ዳታው ዋቅም ላይ እንዳይውል፣ እንዲታገድ ወይም በተወሰነ መልኩ እንዲገደብ ለፍርድ ቤት ትዕዛዝ እንዲሰዋለት ዋያቄ ሲያቀርብ ይችላል፤ ፍርድ ቤቱም ጉዳዩ በቀረበለት በ48 ሰዓት ጊዜ ውስጥ አስፈላጊውን ትዕዛዝ መስጠት አለበት።
- 6/ የሕግ ሰውንት ባሳቸው አካሳት ላይ በሚደረግ ብርበራ የተቋሙ ኃላፊ ወይም ተወካይ መገኘት አስፊላጊ ከሆነ መርጣሪው ተገቢውን መሬፀም አለበት፡፡

32. ተቀባይነት ስለሚኖራቸው ማስረጃዎች

- 1/ በዚህ አዋጅ መሰረት የተያዘን የኮምፒዩተር ዳታ የሚመለከት ሰንድ፣ የሰንዱ የተረጋገጠ ግልባጭ ወይም የተረጋገጠ የኤሌክትሮኒክስ መዝገብ ወይም ህትመት በፍርድ ቤት ለቀረበው የክስ ጉዳይ በማስረጃንት ሊቀርብ ይችላል፤ ተቀባይንትም ይኖረዋል፡፡
- 2/ በወንጀለኛ *መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ*ና በሌሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሰረት የሚቀርቡ ማስረጃዎች ተቀባይነት እንደተጠበቀ ሆኖ፣
 - ሀ) በዚህ አዋጅ በተመለከቱት መንገዶች የተሰበሰቡ ማስረጃዎች፣ ወይም
 - ለ) ከውጭ ሀገር የሕግ አስከባሪ አካላት የተገኙ ዲጂታል ወይም ኤሌክትሮኒክ ማስረጃዎች የኮምፒዩተር ወንጀሎችን ጉዳይ ለማስረዳት በፍርድ ቤት ተቀባይነት ይኖራቸዋል።

33. <u>ትክክለኛነትን ስለማረ*ጋ*ገጥ</u>

በሌሎች ሕጎች የሰንድ ማስረጃ ስለሚረጋገጥበት ሁኔታ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 32 የተመለከቱ ማስረጃዎችን ለፍርድ ቤት በማስረጃነት የሚያቀርብ ማንኛውም ሰው የማስረጃዎቹን ተአማኒነት እና ትክክለኛነት የማስረዳት ኃላፊነት አለበት።

34. <u>ስለዋና የኤሌክትሮኒክ ሰንድ</u>

- 1/ አስተማማኝነቱ በተረጋገጠ የኤሌክትሮኒክ ዳታ የተመዘገበበት ወይም የተከማቸበት ሥርዓትን ተከትሎ የተገኘ የኤሌክትሮኒክ መዝገብ የኤሌክትሮኒክ ዋና ሰነድ ይሆናል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በተከታታይ ሲሥራበት በቆየ አስተማማኝነት ባለው ዳታን ሲያከማች ወይም ሲመዘግብ በቆየ ሥርዓት በመጠቀም ወደ ወረቀት ጽሑፍ የተቀየረ ወረቀት የኤሌክትሮኒክ ዋና ማስረጃ ይሆናል።
- 3/ የኤሌክትሮኒክ መዝገብ ሥርዓትን ትክክለኛነት ለማረ*ጋ*ገጥ ባልተቻለ ጊዜ፣
 - ሀ) ኮምፒውተሩ ወይም መግሪያው በተግባር ሲ*ሥራ መ*ቆየቱን፣ ብልሽት *ያጋ*ጠመው ቢሆንም የኮምፒውተሩን አስተማማኝነት የማያንድለው መሆኑን፤
 - ለ) የኤሌክትሮኒክ መዝገቡ እንዲመዘገብ የተደረገው ማስረጃውን ለማቅረብ ከሚፌልገው ወገን በተቃራኒ ባለው ሌላኛው ተከራካሪ ወገን መሆኑን፣ ወይም
 - ሐ) የኤሌክትሮኒክ መዝገቡ እንዲመዘገብ ወይም እንዲከማች ያደረገው ሰው ማስረጃውን ለማቅረብ በሚፌልገው ሰው ቁጥጥር ሥር ያለመሆኑና ምዝገባው ወይም ክምችቱ የተለመደውን ሥራ ተከትሎ የተፈፀመ መሆኑን፣

የሚያሳይ ማስረጃ ማቅረብ ይቻላል፡፡

35. <u>ስለፍርድ ቤት ማምት</u>

ፍርድ ቤቱ በዚህ አዋጅ መሠረት የኤሌክትሮኒክ ሰንድ ተቀባይነትን ለመወሰን ተመሳሳይ ኮምፒዩተር ሥራውን የሚያከናውንበትን ሥነ-ሥርዓት፣ ደረጃ እና አሥራር ግምት ውስጥ ማስገባት ይችላል፡፡

36. የማስረዳት ሸክም

1/ ዐቃቤ ሕግ ባቀረበው ክስ ላይ የተመለከተ ፍሬ ነገርን የማስረዳት እና በሕግ በተቀመጠው መመዘኛ መሠረት የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡፡ 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም አቃቤ ህግ መሥረታዊ ፍሬ ነገሮችን ካስረዳ እና ፍርድ ቤት የማስረዳት ኃላፊነቱን ወደ ተከሳሹ ማዞር አስፊላጊ መሆኑን ካመነ የማስረዳት ሸክም ወደ ተከሳሽ ሲዞር ይችላል።

<u>ክፍል አምስት</u> <u>የኮምፒዩተር ወንጀል ጉዳዮችን የሚከታተሉ ተቋማት</u>

37. <u>የኮምፒዩተር ወንጀል የሚከታተል አቃቤ ሕግና ፖሊስ</u>

- 1/ በሕግ በተሰጠው ሥልጣን መሰረት የኮምፒዩተር ወንጀልን የሚከታተል አቃቤ ሕግ ወይም መርጣሪ በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን የመፈፀምና የማስፈፀም ኃላፊነት አለበት።
- 2/ በዚህ አዋጅ ሥልጣን የተሰጠው የአቃቤ ሕግ ተቋም እና ፖሊስ የኮምፒዩተር ወንጀልን የሚከታተል ልዩ የስራ ክፍል እንደአስፈላጊነቱ ሊያደራጁ ይችላሉ፡፡

38. <u>ስለኤጄንሲው *ኃ*ላፊነት</u>

ኤጄንሲው በቀጥታ የኮምፒዩተር ሥርዓት አማካኝነት የኮምፒዩተር ወንጀል ምርመራ የሚካሄድበትን ዘዴዎች እና ሌሎች አስፈላጊ የምርመራ ቴክኖሎጂዎችን የማቅረብ ኃላፊነት አለበት።

39. <u>የኮምፒዩተር ወንጀል የዳኝነት ሥልጣን</u>

- 1/ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ወንጀሎች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል፡፡
- 2/ የዳኝነት ሥልጣንን የተመለከቱ የኢትዮጵያ ፌዴራሳዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 13 እና አንቀጽ 17 ንዑስ አንቀጽ (1) ፊዴል ተራ (ለ) ድንጋጌዎች የኮምፒዩተር ወንጀልንም ያካትታሉ።

1/ በሌላ ሕግ ለኤጀንሲው የተሰጠው ሀገራዊ የሳይበር ደህንነት ኦፕሬሽንን በበላይነት የመምራትና የማስተባበር ሥልጣኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመከሳከልና ለመቆጣጠር የፍትሕ ሚኒስቴር፣ የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን እና ሌሎች አግባብነት ያሳቸውን አካሳት ኃላፊዎችን ያቀፌ ብሔራዊ አስፌፃሚ ግብረ-ኃይል ይዋቀራል፡፡

- 2/ የፍትሕ ሚኒስቴር ሚኒስትር አስፌፃሚ ግብረ ኃይሉን ያስተባብራሉ፤ በግብረ ኃይሉ ሲሳተፉ የሚገባቸውን አግባብነት ያሳቸው ሌሎች ተቋማትን ይለያል፤ ውክልና እንዲኖራቸው ያደርጋል፡፡
- 3/ አስፈባሚ ግብረ ኃይሉ የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመከሳከልና ለመቆጣጠር የሚያስችሉ የኃራ አገራዊ ምክክሮች እንዲኖሩ ያደርኃል፣ በየጊዜው በሚያጋዋሙ አደኃዎች ላይ መክሮ ዝክረ-ሐሳብ ያቀርባል፣ በየተቋማቱ ሊሰሩ የሚገቡ ጉዳዮችን በመለየት የአጭር እና የረጅም ጊዜ እቅዶችን ይንድፋል፣ እንዲሁም ልዩ ልዩ አካላትን በማስተባበር የተቀናጀ አሰራር እንዲኖር ያደርኃል፡፡

<u>ክፍል ስድስት</u> ልዩ ልዩ ድን*ጋጌዎ*ች

41. <u>ዓለም አቀፍ ትብብር</u>

- 1/ ፍትሕ ሚኒስቴር መረጃ መለዋወዋን፣ በጋራ የምርመራ ሥራ ማከናወንን፣ ወንጀለኛ አሳልፎ መስጠትን እና ሌሎችን ጨምሮ የኮምፒዩተር ወንጀልን በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ ከሌላ ሀገር አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጋር በዚህ አዋጅ፣ ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን በሆነችበት ስምምነት እና የኢትዮጵያ የሕግ ሥርዓት በሚፈቅደው መሥረት በትብብር ይዕራል ወይም ስምምነት ሊፈራረም ይችሳል።
- 2/ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ሲባል መርማሪ አካል ተመሳሳይ ተልዕኮ ካለው የሌሳ ሀገር መሰል ተቋም ጋር የመረጃ ልውውዋን፣ በሌሳ መልኩ የጋራ ትብብርን ሊያደርግ ወይም እንደ አስፈላጊነቱ ስምምነት ሊፌራረም ይችላል፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ መሰረት የተገኘ ማንኛውም መረጃ ወይም ማስረጃ የኮምፒዩተር ወንጀልን ለመከሳከል ወይም ለመመርመር ዓሳማ ይውሳል፡፡

42. የኮምፒዩተር ሥርዓትን ወይም ንብረትን

ስለማገድ፣ መውረስ ወይም መዝጋት

- 1/ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ መሰረት በተፋተኛ ላይ ቅጣት ሲወስን ወንጀሉን ለመፈፀም ጥቅም ላይ የዋለ ማንኛውም የኮምፒዩተር ሥርዓት፣ ዳታ ወይም መሳሪያ በመንግስት እንዲታገድ፣ እንዲወረስ፣ እንዲወገድ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎቱ እንዲዘጋ በተጨማሪነት ሊያዝ ይችላል።
- 2/ ተከሳሹ በመጨረሻ ውሳኔ መሰረት ጥፋተኝንቱ ከተረጋገጠ ጥፋተኝንቱ በተረጋገጠበት ወንጀል ሥራ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ያገኘው ንብረት ወይም ሐብት ይወረሳል፤
- 3/ ለዚህ አንቀጽ አሬፃፀም ሲባል አግባብ ያላቸው የተሻሻለው የፀረ-ሙስና ልዩ የሥነ-ሥርዓትና የማስረጃ ሕግ አዋጅ ቁጥር 434/1997 (እንደተሻሻለ) ድን*ጋጌዎ*ች ከዚህ አዋጅ ድን*ጋጌዎች ጋር* የማይቃረኑ እስከሆኑ ድረስ በዚህ አዋጅ መሰረት የኮምፒዩተር ሥርዓት፣ ዳታ ወይም መግሪያ ወይም ሌላ ንብረት ለማገድ ወይም ለመውረስ የሚሰጡ ትዕዛዞችን አሬፃጸም በሚመለከት ተሬፃሚነት ይኖራቸዋል፡፡

43. ስለተሻሩና ተሬፃሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

- 1/ የኢትዮጵያ ፌዴራሳዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 706 እስከ አንቀጽ 711 የተመለከቱት ድን*ጋጌዎ*ች እና የቴሌኮም ማዌበርበር ወንጀል አዋጅ ቁጥር 761/2004 አንቀጽ 5 በዚህ አዋጅ ተሽረዋል።
- 2/ የዚህን አዋጅ ድን*ጋጌዎች የሚቃረን ማናቸውም አዋጅ፣ ደንብ፣* መመሪያ ወይም የአሰራር ልማድ በዚህ አዋጅ በተሸፊኑ ጉዳዮች ሳይ ተፈፃሚነት የለውም፡፡

44. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነ*ጋሪት ጋ*ዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ	አበባ	ቀን 2008	9.50

ደ/C ሙሳቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራሳዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት